

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDESKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 41 • Maribor, torek, dne 9 aprila 1940 • Leto XV

Ali bodo občinske volitve ali ne?

Socialisti se moramo pripraviti nanje!

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je minuli teden izjavil, da bo vlada izpolnila vse obljube glede normalizacije političnih razmer v državi. Izvršila jih je nekaj, druge pa še izvrši.

Med vprašanja demokratizacije spadajo tudi volitve v podeželske in mestne občine. Občine so pravzaprav temelj vsake države, ker so prve samoupravne enote, v katerih se odraža v majhni meri politični, gospodarski in socialni duh javnega mnenja v državi.

Volitve v narodno skupščino odlagajo v desetih letih absolutizma je nastala v političnem življenju desorganizacija in reorganizacija političnih strank in dele in delce skušajo sedaj spraviti v določeno obliko in zvezo.

Tudi v občinskih volitvah že lahko pride ta ali oni pravec javnega mnenja do izraza. To vedo tudi naši politiki. Prav ta razlog menimo, je za njih tehten. Zato je jako verjetno, da bomo imeli občinske volitve prej kakor volitve v narodno skupščino.

Nobenega tehtnega razloga ni, ne političnega in ne gospodarskega, da bi se volitve v občine ne izvršile ter se občinske uprave izročile voljenim samoupravam, kolikor niso v njih rokah. To je potrebno, da bomo vsaj v teh prvotnih edinicah države imeli samouprave in pa izraza javnega mnenja v državi.

Tak pregled je iz političnih razlogov potreben. Da se pri volitvah pokaže prava slika, je pa seveda potrebna popolna svoboda in potrebno jamstvo za svobodne volitve.

Volitve v občine se bodo vršile enako kakor v narodno skupščino. Vlada izda v ta namen posebno naredbo.

Volitve v občine utegnejo biti še le čez nekaj mesecev. — In za te volitve se mora socialistična stranka dobro pripraviti. Uveljaviti se mora v občinah, kakor se je uveljavljala doslej. Vpliv socialistične stranke bo s tem narasel.

Kaj pravi o občinskih volitvah hrvaški ban

Po starem zakonu in mogoče še tajnih volitev ne bo.

Po svojem govoru o hrvaškem proračunu je hrvaški ban dr. Ivo Šubašić razgovarjal z novinarji in jim na vprašanja povedal naslednje:

Te dni se je pričelo govoriti o občinskih volitvah. Ali bodo te res izvedene v maju mesecu?

Približujemo se občinskim volitvam, je odgovoril ban. Blizu so nam.

Ali tudi mestnim?

— O volitvah v mestih bi zaenkrat ne mogel ničesar povedati.

Ali se bodo te volitve izvedle po novem občinskem zakonu?

— Po sedanjem zakonu o občinah z manjšimi izjemami. Ne vem, če je dovolj časa za sprejem novega zakona.

Ali bo pri teh volitvah tajno glasovanje?

— Dokler nekaj še ni gotovega, tudi jaz ne morem kaj povedati, je ban smehljivo odgovoril. — Mi smo v načelu za pravico tajnega glasovanja, in za Hrvaško to ni posebno važno. Vso dobo diktature se tega nismo bali. Kam namestavamo, je razvidno iz hrvaškega volilnega zakona za sabor. V ostalem bi mi že bili morali izvesti občinske volitve, ali jih zaradi mnogih drugih poslov nismo mogli.

Proti draginji

Za zadostno ljudsko prehrano

Breme evropske vojne pritiska tudi na naše gospodarstvo. Cene vsemu se vratolomno dvigajo. Vse javne davščine naglo naraščajo. Priložnosti za delo pa je vedno manj. Mnogo rodbin ostaja brez prejemkov po odhodu hranitelja na vojno dolžnost. Delo je v mnogih industrijah in obrtjih omejeno zaradi pomanjkanja surovin, zaradi zmanjšane kredita, zaradi vedno večje draginje in davka. Tako se poleg odhoda mnogih na vojaške vaje širi nezaposlenost in manjša priložnost za zaslužek.

Zaslužki zaposlenih se ne zvišujejo sporedno z naraščajočo draginjo. Dnine, plače in pokojnine, od katerih žive milijoni ljudi, se ne zvišujejo. Kjer se po višanje doseže, je treba zato velikih naporov in bojev.

Ako ob tem stanju ostanemo s prekrižanimi rokami, pojdemo v vedno večje pomanjkanje. — Že šest mesecev traja vojna in pri nas imajo še vedno svobodo izkoriščevalci iz tujine in doma. To ne sme biti tako.

V deželah, ki so dejansko v vojni in imajo ogromne izdatke za vojno, cene niso niti za stoti del tega poskočile kakor pri nas. To je zaradi tega, ker se tam regulirajo cene in smatrajo delovni pogoji za najvažnejšo državno in ljudsko brigo. Ali pri nas je prepuščeno vsakemu poedincu, da se rešuje kakor ve. In takrat večja riba žre manjšo.

Zakaj se cene tako brezvestno dvigajo?

Dva vzroka sta to. Prvi je, ker se dopušča izvažanje našega blaga v velikih množinah v inozemstvo. Agenti tujih vojujočih se sil kupujejo svobodno in izvažajo svobodno, kar hočejo, predvsem

življenjske potrebščine in jih odvažajo po ladjah, z vozovi, v zasebnih kovčkih tja preko meje.

Razum bi nalagal, da se ne dopušča privatnim ljudem ne svoboden uvoz in ne svoboden izvoz blaga, marveč, da se nad obojim uvede javna kontrola.

Iz dežele se ne sme izvažati nič, kar je nujno za prehrano prebivalstva in živine, za deželno brambo in za domačo obrt, kmetijstvo in industrijo. — Javna kontrola mora vedeti, koliko blaga in kakšno blago imamo v deželi. Javna kontrola mora vedeti, kaj in koliko tega blaga se sme izvoziti v inozemstvo.

Javna kontrola mora vedeti kakšno blago in koliko tega moramo uvoziti iz inozemstva zaradi prehrane našega prebivalstva in živine, za ljudsko obrambo in v interesu popolne zaposlitve naše obrti, kmetijstva in industrije.

Z inozemstvom je treba zamenjavati blago z blagom. Inozemstvu moramo dati naše blago pod pogojem, da dobimo od tam drugo blago, ki ga neobhodno potrebujemo.

Namesto takega načrta reguliranja uvoza in izvoza pod javno kontrolo je prepuščeno privatnim ljudem, da izvažajo, kar hočejo in uvažajo, kar hočejo. Tako postaja naš trg pust. Cene se naglo dvigajo. In iz inozemstva prihaja često nepotrebno luksuzno blago, dočim ni onih nujnih predmetov za prehrano in za zaposlitev obrti in industrije.

Drugi vzrok današnjemu stanju je popolna nebriga oblasti in drugih javnih ustanov in korporacij za blagovne cene

in višino zaslužkov. Dve naredbi o kontroli cen sta ostali mrtva beseda na papirju. Če je bilo mogoče regulirati cene vsemu blagu tako staremu kakor novemu tako v Franciji kakor v Nemčiji kljub vojni, zakaj to ni mogoče pri nas?

Ta nebržnost za življenjske potrebe vsega siromašnega prebivalstva, zlasti mestnega, se more tolmačiti samo s tem, ker v javnem življenju naše države nimamo močne politične stranke, ki bi bila borbeni organ prav tega siromašnega prebivalstva. Ta stranka se obnavlja. Ta stranka je socialistična, stranka sedanjega delovnega ljudstva.

Ta danes zahteva naslednje nujne ukrepe:

Načrtno organizacijo vsega uvoza in izvoza;

zabranjo izvoza vsega, kar je našemu ljudstvu nujno zaradi dela in prehrane;

splošno regulacijo in kontrolo nad vsemi cenami. Ustanovitev prekega sodišča ter tudi najtežje kazni za one, ki se ne ravna po določbah o cenah ali tihotapijo blago iz inozemstva;

popolno nadomestilo izgubljenih zaslužkov rodbinam vseh siromašnih vojni obvezancev;

giblje dneve in plače, ki se obvezno dvigajo z naraščanjem draginje;

organizacijo za preskrbovanje prebivalstva v velikih občinskih prodajalnah po najugodnejših cenah.

Delavci in državljani! Naglašajte povsod te zahteve! Zbudite s svojo agiliteto poklicane faktorje k nujnemu delu!

Glavni odbor Socialistične stranke.

Rad. Novinec, 5. aprila 1940.

Nobenega za volno potrebnega blaga v Nemčijo

Baje je več nevtrálnih držav že pristalo na angleške in francoske zahteve.

Sklepi angleške in francoske vlade, da bosta omejili uvoz v nevtralne države, ako bodo te izvažale prekomerne količine svojih dobrin v Nemčijo, in da bosta sploh ustavili vsak dovoz surovin, ako bodo nevtralne države te surovine ali pa izdelke iz teh surovin posredno ali neposredno prodajale Nemčiji, so rodili uspehe.

Uradno poročajo iz Londona, da je Španija pristala na to, da ne bo izvažala

v Nemčijo nobenega blaga, ki je neobhodno potrebno za nadaljevanje vojne in da sta enake izjave podali tudi Madžarska in Grška. V kolikor bodo vsled tega navedene države prizadete, ker jim Nemčija ne bo dobavljala gotovega blaga, jim bosta to blago dobavile Anglija in Francija, ki jim tudi jamčita, da ne bodo v nobenem pogledu trpele škode. Enaka pogajanja se vrše sedaj z Zedinjenimi državami in Japonsko.

Anglija in Francija skandinavskim državam

Posebna nota švedski in Norveški.

Dne 6. aprila sta angleška in francoska vlada vsaka za sebe izročili enako se glasečo noto poslanikom Švedske in Norveške v Parizu in Londonu.

Nota predstavlja odgovor na večkratne proteste obeh skandinavskih držav v Londonu proti kršitvi njune nevtralnosti. V noti opozarjata vladi v Parizu in Londonu švedsko in norveško

vlado, da ne bosta več dovolili, da bi se Nemčija okoriščala z izrabljanjem nevtralnosti skandinavskih držav, zlasti v pogledu plovitve nemške vojne mornarice v teritorialnih vodah Švedske in Norveške.

Anglija in Francija ne bosta dopustili, da bi Nemčija ali Rusija prodirali na področje skandinavskih držav, ker bi vsako tako prodiranje pomenilo ogrožanje tudi angleških in francoskih interesov ter njunega, sedaj skupnega interesnega področja v Severnem morju.

Norveška ima zaupanje v Anglijo

da nikakor ne bo kršila njene nevtralnosti,

je izjavil norveški zunanji minister Koht v norveškem parlamentu. — Nadalje je Koht omenil, da je Norveška zmanj-

šala izvoz železne rude, odkar je izbruhnila vojna, tako, da znaša samo še eno četrtno prvotnega obsega.

V sedanjih vojni je bilo potopljenih 54 norveških ladij in 392 norveških mornarjev je izgubilo življenje. Povečini so ladje postale žrtve min v vodah, ki so bile označene, da v njih ni nobenih minskih polj.

Vojna na zapadu

Zaenkrat se vrše še vedno samo boji med izvidnicami, ki pa seveda tudi zahtevajo žrtve na obeh straneh.

Vojna na morju

Angleška letala so pretekli teden napadla nemško luko Wilhelmshafen in metala bombe na nemške vojne ladje. Trdi se, da so bombe poškodovale križarko »Deutschland« in »Admiral Scheer«.

Akcije nemških podmornic so popustile. Očividno Nemci ne morejo graditi podmornic tako naglo, kot pa jih zavzniki potaplajo in razen tega jim mogoče primanjkuje izvežbanega moštva.

Angleži so ugotovili tudi sestav nemških zračnih torpedov, ki se, vrženi v morje, gibljejo z lastnim mehanizmom proti ladji, ako je letalec, ki jih je vrgel na ladjo zgrešil cilj.

Angleška trgovska družba na Balkanu

John Simon poroča, da snuje Anglija trgovsko družbo za Balkan. Nemški tisk pravi, da je trajna trgovina med Anglijo in Balkanom nemogoča ter očita Angliji, da zadržuje na Malta večje pošiljke bombaža za Jugoslavijo.

Italijanska kritika nemškega načina bojevanja

»Ali ni Nemčija z vojaškega vidika storila napako, ker je napadla Poljsko mesto Francije? Ali ni bila še večja napaka, da ni Nemčija takoj, ko je zmagovalno zavzela Poljsko, začela s ofenzivno na zapadu?« Italijanski list »Le Vie dell' Aria«, ki zastavlja to vprašanje, ne da bi nanj odgovoril, meni, da so bili Nemci uverjeni, da Anglija in Francija ne bosta resno intervenirali. Če pa so Nemci tako mislili, piše list dalje, so pozabili na vojne vzroke iz leta 1914. Ker je Nemčija ob sklenitvi nemško-italijanske zveze maja 1939 priznala, da še potrebuje štiri leta do popolne oborožitve svoje vojaške moči, se lahko smatra, da je mislila, da je boljše, če se odkriža slabo oboroženega sovražnika — Poljske, predno bi mogel le-ta organizirati ojačeno obrambo. Nemčija

ni hotela riskirati dolge vojne na zapadu, ne da bi se prej zavarovala na vzhodu.

Izločenje Poljske je prineslo Nemčiji skupno mejo z Rusijo obenem z vsemi koristmi, ki sledijo iz tega položaja. Zgodovina bo pa pokazala, če je Nemčija storila prav ali je naredila napako, ko ni upoštevala principov napoleonskih vojn. Italijanski tisk je tudi mnenja, da Nemčija zato ni pričela vojne jeseni — ko so bili za njo pogoji najugodnejši — z bliskovito vojno proti Angliji in Franciji, ker se še ni čutila dovolj močna, sovražniku zadati hiter in učinkovit udarec. Ob koncu članka piše list, da je nemogoče, da bi še Nemčija dalje čakala in da je v kratkem pričakovati vsaj izredno močne letalske vojne, zlasti še nad Anglijo.

Balkanska posvetovanja v Parizu in Londonu

Konferenca balkanskih britskih poslanikov v Londonu in francoskih v Parizu je v zvezi z razširjenjem zavezniške blokade. Jugoslavija, Romunija in Grčija se nameravajo posvetovati o stališču napram blokadi z Bolgarijo in Madžarsko, dočim bo Turčija posredovala med Balkanom in zavezniki. Skliče se baje maja meseca balkanska gospodarska konferenca, ki se bo posvetovala o inicijativi zaveznikov v jugovzhodni Evropi. O namerah zaveznikov pravi poslanik Butler v »New Chronicle«, da Balkan ni v nobeni odvisnosti in da zavezniške čete na vzhodu povečavajo varnost balkanskih držav.

Izjemno pooblastilo vladi v Zedinjenih državah

Vlada Zedinjenih držav je dobila pooblastilo, da sklepa trgovinske pogodbe brez odobritve parlamenta.

Pooblastilo velja za tri leta. To pooblastilo je velikega pomena v sedanjem času, ker omogoča vladi zelo elastično trgovinsko politiko z vsemi državami. Zlasti je važno to pooblastilo v zvezi z ureditvijo trgovinskih odnosov z Japonsko, s katero je trgovinska pogodba potekla in vlada Zedinjenih držav sedaj tolerira trajanje pogodbenega stanja, ki ga pa lahko vsak čas preklic. Sklepanje nove trgovinske pogodbe je odvisno od zadržanja Japonske napram Zedinjenim državam, zlasti na Kitajskem.

Neville Henderson o svoji neuspeli misli

Za zblizanje Anglije in Nemčije.

Bivši angleški poslanik Henderson v Berlinu je napisal knjigo o naporih za zblizanje Anglije in Nemčije. Henderson je bil v ta namen poslan v Berlin, pa se mu misija ni posrečila. Henderson je

študiral v Nemčiji in je osebni prijatelj Göringa. Zato je smatral angleški zunanji minister Halifax, da je on najprimernejši posredovalec.

V knjigi so napisani dogodki prav dramatično.

Le v skupnosti je moč

Nauk za male države.

»Le s sodelovanjem vseh skandinavskih držav bomo rešili demokracijo, kajti le v skupnosti je moč. Pasivna nevtralnostna politika danes ne zadostuje več. Voditi moramo politiko, ki ima jasen cilj, kajti če tega ne bomo storili, bo naša država izgubila svobodo in neodvisnost. Kar velja za nas, velja tudi za druge male države. Če se ne bodo strnile ter vzajemno in solidarno branile ljudske pravice ter se kolektivno uprle nasilju, bodo prišle v katastrofo. Kdor je majhen, le tedaj nekaj pomeni, če je v složni skupnosti.« Tako dobesedno piše glavno glasilo norveških socialistov »Arbeiderbladet«.

V ogledalu

Včasih proslavlja tudi liberalce in liberalne zmage. »Slovenec« je silen nasprotnik liberalcev in liberalizma sploh. Neredko se razpiše proti liberalcem in liberalizmu v dolgih uvodnikih. Včasih pa njegovim urednikom vendarle spodrsne in pri tem razgalijo svojo liberalno dušo. Tako smo v št. 78 »Slovenca« z dne 6. aprila imeli priliko čitati dolg slavospev na liberalizem v Kanadi in njegovo zmago pri zadnjih parlamentarnih volitvah. Prvak stranke Makenzie King pa je v članku celo upodobil socialističnih zaupnikov din 260. Citalec »Slovenca« morajo biti taki liberalni utripi »Slovenca« v tisk in zabavo.

Tiskovni sklad

Maribor: S. Majer din 10. Na konferenci socialističnih zaupnikov zbrano din 374,25. — Sv. Lenart: S. Kokol Ivan din 10. — Trbovlje: Neznani din 2. — Ljubljana: Zbrano na konferenci socialističnih zaupnikov din 260. — Novo mesto: Jos. Moretti din 10. — Iskrena hvala. Posnemajte!

»Delavska Politika« ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

Doma in po svetu

Kdo more postati časniki? Ministrstvo za socialno politiko je pripravilo načrt uredbe o časniki, kateremu je posvetil »Hrvatski dnevnik« cel uvodnik. Svojevrsnost v načrtu te uredbe je, da bi mogel postati časniki samo človek, ki ima veliko maturo. Pravilno pravi »Hrvatski dnevnik«, da je ta določba nekaj nemogočega. Časnikiarstvo je poklic, ki zahteva vse drugačen zrelostni izpit, kot pa je velika matura. Kdor pozna zgodovino oz. razvoj delavskega tiska, nam bo to prav radevolje pritrtil. V Ameriki najbrž ne bi našli človeka, ki bi staval predlog, da mora biti časnikiar maturant. Časnikiar je lahko vsakdo, ki čuti nagnjenje za ta poklic in se mu posveti. Brez gotove stopnje predizobrazbe itak ne more postati nihče časnikiar. Kdor pa je časnikiar, se mora dnevno učiti in izobraževati, potem pa je vseeno ali je novinar maturant ali pa samouk. Dober časnikiar se uveljavi, slab pa se sam izloči. Od časnikiarja bi se k večjemu lahko zahtevalo gotove moralne kvalifikacije, kot je n. pr. nepodkupljivost in podobno.

Politična zloba. »Slovenec« prinaša poročilo o govorih s. dr. Živka Topalovića ob priliki njegovega obiska v Sloveniji pod naslovom »Socialisti zoper hrvatsko politiko«. Socialisti smo se od vsega početka zavzemali za demokratsko rešitev hrvatskega vprašanja. — Mi imamo pač svoje tehtne pomisleke proti načinu reševanja tega vprašanja, ker smo še vedno mnenja, da bi bilo tudi v interesu Hrvatov, ako bi se bilo to vprašanje reševalo v okviru sporazuma združene opozicije z dne 8. oktobra 1937, t. j. po prehodni obnovitvi demokracije v državi. S tem je soglasal tudi dr. Maček, ko je l. 1935 in potem l. 1938 pri skupščinskih volitvah nastopil kot nosilec liste združene opozicije v državi. Ako »Slovenec« skuša prikazati, da so socialisti proti sporazumu in hrvatski politiki, je to navadno »podvaljivanje«.

Ali bomo dobili avtonomno Slovenijo? »Slovenec« že dalj časa prinaša članke o potrebi ustanovitve avtonomne Slovenije in poziva Hrvate, naj Slovence v tem stremljenju podpro. »Hrvatski dnevnik« pravi, da vzpostavitev avtonomne Slovenije ni odvisna od Hrvatov.

Kakšna je naša gospodarska politika? O tem vprašanju je govoril na občnem zboru Hranilnice dravske banovine njen predsednik Ivan Avsenek, ki je med drugim govoril tudi o naraščanju izdatkov države za oborožitev. Večji izdatki zahtevajo več sredstev: »Vsaka država krije lahko svoje povečane izdatke samo na naslednje načine: poveži davke, najema posojila, prostovoljna ali prisilna, če pa vse to odpove, pa pribeži k inflaciji. S tem seveda ni rečeno, da bi morala izbrati samo eno pot. Pri nas si pa sploh nismo na jasnem, katero pot naj krenemo... Pri nas še ne moremo govoriti o inflaciji, četudi imamo močno povečan obtok denarja. Na drugi strani pa moramo resnici na ljubo priznati, da imamo občutek, da ni več daleč čas, ko bi lahko kako novo povečanje denarnega obtoka samo moglo povzročiti dviganje naših domačih cen in pomeniti začetek inflacije.«

Nekontroliran izvoz živine je povzročil, da živine primanjkuje. — »Jugoslovanski kurir« priporoča — omejitev domače potrošnje. Socialisti ne zahtevamo brez vzroka strogo nadzorstvo nad izvozom in zagotovitev domače potrošnje.

Narodna banka o nemški marki. Narodna banka objavlja, da se nemška marka v kliringu ne bo dvignila, ker banka razpolaga z dovoljno množino nemških mark za plačevanje našega uvoza.

Okrožni uradi za zavarovanje delavcev na Hrvatskem so bili pasivni v 20. letih, odkar obstoja zavarovanje, za 9 milijonov dinarjev, tako piše »Hrvatski dnevnik« in dodaja, da je bila prvotna vest, ki se je glasila, da znašajo pasiva okrožnih uradov na Hrvatskem v zadnjih 20. letih 50 milijonov dinarjev pomotna, ker se je šlo samo pasivo, ne pa tudi aktivno, katero izkazujejo nekateri uradi. 9 milijonov pasive v 20. letih pa je za zagovornike cepitve enotnega delavskega zavarovanja malenkost, ki jo bo mogoče premagati — s štednjo in podporo pasivnim krajem na Hrvatskem v obliki javnih del. Kako si gospoda zamišlja štednjo, je težko reči, mogoče bo ta štednja izvedena na račun — dajatev zavarovancem. Tedaj se bo posvetilo tudi tistim hrvatskim delavcem, ki so sedaj za cepitve enotnega delavskega zavarovanja. Kadar pa bodo pričeli izvajati štednjo na račun zavarovancev na Hrvatskem, ne bo daleč do slične štednje tudi v Sloveniji in po drugod.

Roosevelt bo le tretji kandidiral za predsednika Zedinjenih držav. Ameriški demokratiški volilci vrše svoje konference, kjer ima Roosevelt absolutno večino, če bo tretji kandidiral. Samo v štirih newyorških volilnih okrožjih je dobil 84 poslancev demokratske stranke, ki že v naprej zagotavljajo njegovo zmago.

Politična razcepljenost v Srbiji. V Srbiji vlada velika politična razcepljenost, menda je 18 političnih struj in strank. Ta razcepljenost je posledica deset let diktature, ki je ovirala normalni razvoj in obnavljanje političnega življenja. Korist od takega stanja morejo imeti samo vladodržci, ki hočejo za vsako ceno ohraniti svoj osebni politični režim, škodo pa država, ker zdravo državno življenje ni mogoče v času političnih zmed. Šele sedaj se bo polagoma videlo, kakšno škodo je povzročila naša državi doba diktature.

Slovensko planinsko društvo ima 5294 članov, 20 postojank in domov, katerih vrednost znaša 2 milijona dinarjev, dolgov pa ima društvo nad en milijon dinarjev. Od koč je imelo društvo l. 1939 471.000 din dohodkov. Proračun za tekoče leto predvideva din 519.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Katoliška cerkev na jugu. V št. 2, 3. in 4. revije »Kraljestvo Božje« piše duhovnik Al. Turk o zidanju kapelice rimskokatoliške cerkve v Ohridu in popisuje, »kako se je bilo treba boriti, da je katoliška diaspora dobila majhno kapelico; misijonarji v poganskih krajih nimajo toliko nasprotnikov, kolikor jih je tukaj bilo.«

Spomeniki izginjajo na Hrvatskem. Skok cen bronu in podobnim zlitinam je privedel na Hrvatskem celo vrsto ljudi na idejo, da bi kazalo pobrati spomenike, ki stoje po trgih in parkih in jih prodati starinarjem. Doslej je zginilo že več spomenikov in le v enem slučaju se je posrečilo prijeti tatu v osebi nekoga kmeta; ki si je prilastil nek tak spomenik nekje na deželi ter ga razbitega na kose peljal k nekemu nakupovalcu starega železa.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»Resnično, vedno moram biti ravno jaz, ki vam prinaša slabe novice«, je rekel kakor v opravičilo.

Helen je zadrževala dih. Seveda je bilo vedno dovolj majhnih neprijetnosti, ki so jo pri upravljanju gospodarstva ovirale, — izguba pri govedih, konjih, ovcah, — ali da so jo pastirji pustili na cedilu in odšli k Beasleyu, — da tovarne pošiljke niso dospele pravočasno, ravno takrat, ko bi bile najbolj potrebne, — da so se med cowboyji pojavljali prepiri, — ali da so se že sklenjene kupčije razbile.

»Vaš stric Al zelo veliko zaupa temu Jeffu Mulveyju«, je začel Carmichael.

»Da, gotovo. Stric se zanese na Jeffa v vseh zadevah«, je odvrnila Helen.

»No, sicer mi je strašno nerodno, Miss Nell«, je rekel cowboy zagrenjeno, »vendar vam moram povedati, da Mulvey ni mož, kakršen se kaže.«

»O, kaj naj to pomeni?«

»Ko vaš stric umre, bo prešel Mulvey k Beasleyu in bo odvedel seboj vse hlapce, ki z njim drže.«

»Mar bi mogel Jeff tako nezvest postati, potem ko je že toliko let služil pri mojem stricu kot nadzornik? Oh, odkod pa vi to veste?«

»No, to sem že dolgo slutil. Ampak kaj gotovega nisem mogel zvedeti. Miss Nell, za prihodnje dni leži nekaj v zraku, odkar ubogi stari Al postaja vedno slabejši. Mulvey je postal do mene posebno prijazen in jaz sem se mu na vse načine dobrikal, — le piti nisem maral z njim. Njegovi tovariši so se tudi stra-

91

šno obesili name, vedno bolj so se mi skladali, čim bolj sem se jim navidezno udajal. Veste, oni so se me ves čas nekoliko bali, odkar sem prvič privihral tu sem. Danes pa vidim vso zadevo tako jasno pred seboj, kakor odtisek konjskega kopita v mehkih tleh. Lewis, ta, ki z menoj spi, se mi je odkril in me je skušal zvabiti na Beasleyjevo stran, — za slučaj, da Auchincloss umre. Govoril sem z Budom, da bi kaj natančnejšega zvedel. Bud pa mi je samo pravil, da bo storil, kar bo storil Jeff in ostali fantje na farmi. Rekel sem mu, da bom o zadevi razmišljal in da jih bom pravočasno obvestil. On misli, da se jim bom pridružil.«

»Zakaj — zakaj me hočejo ti močje zapustiti, — če — če — o ubogi stric! Že se pogajajo za njegovo smrt. Ampak zakaj — povejte mi, zakaj?«

»Beasley jih je obdelal — jih prelisičil«, je odvrnil Carmichael jezno. »Ko Al umre, preide farma na vas. Beasley jo pa hoče imeti. On in Al sta bila nekoč družabnika in zdaj je Beasley tukaj večino ljudi prepričal, da je pri razdružitvi bil ogoljufan. Priskrbel si bo papirje, — čisto gotovo, — in večino fantov bo potegnil na svojo stran. Na ta način upa, da vas bo enostavno poglal na cesto in si farmo prisvojil. To je vse, Miss Nell in lahko mi verjamete, da govorim čisto resnico.«

»Jaz — jaz vam verjamem — a tega ne morem verjeti, da bi tak — tak rop bil mogoč«, je izjecljala Helen.

»To je tako enostavno, kakor je dvakrat dve štiri. Prisvojitev velja v teh krajih kot zakon. Ko Beasley enkrat položi roko na to posestvo, je stvar končana. Kaj pa morete proti temu, če ne boste imeli

ljudi, ki bi bili pripravljeni vašo svojino braniti z orožjem v roki?«

»Pač, bo gotovo vsaj nekaj ljudi pri meni ostalo?«

»Že; vendar ne dovolj.«

»Potem pa lahko novih najamem. Na primer Beemanove fante. In Dale mi bo prišel na pomoč.«

»Dale bi prišel. On bi najizdatnejše pomagal. Najraje bi videl, da bi bil že tukaj«, je odvrnil Carmichael resno. »Vendar ne vidim nobene možnosti, da bi ga obvestili; do meseca maja bo ostal v snegu zameten.«

»Ne upam se zaupati stricu«, je rekla Helen skrajno razburjena. »Prestrašil bi se in to bi bil njegov konec. In pripovedovati mu o izdajstvu njegovih starih službenikov, to bi bilo prekruto... Oh, saj vendar ne more biti tako hudo, kakor vi mislite.«

»Mislim, da hujše ne bi moglo biti. In, Miss Nell, je pa samo en izhod iz te zažate, — in to je metoda zapada.«

»Kako?«, je radovedno vprašala Helen.

Carmichael se je vzravnil, stal pred njo in jo gledal zviska. Zdaj je bil spet oni odkriti, prijazni cowboy, kakor se ji je vtisnil v spomin pri prvem srečanju, kakor da je stal pred njo popolnoma drug človek. Rdečica je zginila z njegovih lic. Nekaj nenavadnega, hladnega in odločnega je bilo v njegovem pogledu.

»Videl sem Beasleya, da je stopil v gostilno, ko sem jahal mimo. Recimo, da bi bil jaz šel doli, začel kak prepir — in bi ga počil?«

Helen se je zravnala na svojem sedežu, hladna zona se ji je razlila po hrbtu.

»Carmichael, — tega vendar ne mislite resno?«, je zaklicala.

(Dalje prihodnjiš.)

Iz naših krajev

CELJE

Socialistična ideja pridobiva z vsakim dnem večji razmah. Celje je veljalo že od nekdaj za močno socialistično postojanko. Kot izrazito industrijsko mesto ima vse pogoje, da bo ime socialistično gibanje veliko moč in da bo, ko se politične prilike malo uredijo, lahko uveljavljalo svoj program v korist delovnih množic. Delavstvo se v polni meri zaveda, da je v močni socialistični organizaciji lahko doseže pozitivne uspehe. Pomlad je tu in s tem čas dela in ustvarjanja. Samo lepe besede in želje ne bodo prinesle uspehov. Sedaj moramo iti vsi, ki socialistično čutimo, na delo. Naše vrste moramo pomnožiti, vzgojiti disciplino med članstvom in se pripraviti, da bomo kos danim nalogam. Povsod mora imeti naše socialistično gibanje svoje zastopnike, ki nas bodo zastopali in delali v smislu programa za nas, ki smo številni in ki ustvarjamo dobrino tega sveta. Pristopajte v naše vrste, da pomnožimo našo moč. Dokazimo, da smo na mestu in da terjamo, da se nas upošteva in prizna. Sodrugi, zaupniki, storite svojo dolžnost. Podučite svoje sodelavce in jih organizirajte! V organizaciji je moč. Kolikor moči, toliko pravice. Vsi na delo in kmalu se bodo pokazali uspehi.

Seja »Vzajemnosti« se bo vršila danes, v torek, dne 9. aprila s pričetkom točno ob 20. uri. Vsi in točno!

Modra galica, pravi »Sovenski gospodar«, se je podražila tudi radi tega, ker so dobili se je podražila tudi radi tega, ker so dobili delavci 30 odst. zboljšanje mezd. Da ne bi kdo mislil, da so delavci v resnici to dobili, moramo povedati, da so prejeli delavci samo 15 odst. povišanje, čeravno je draginja narasla najmanj za 30—40 odst.

TRBOVLJE

To je bila volilna borba! Volilni boj za delegate v krajevno skupščino Bratovske skladišnice v Trbovljah je bil zelo oster in to v pravem pomenu besede. Najbolj oster je bil ta boj med belimi in zelenimi. — Eden izmed pristavev je z dolgim kuhinjskim nožem navalil na agitatorja belih, ki je moral ob 3. uri zjutraj zbežati iz stanovanja in klicati na pomoč orožnike. Tako ostro smo se udarili v revirjih za zaupanje delavstva.

Delo ob nedeljah. Rudniško ravateljstvo je izdalo razglas, da se v mesecu aprilu dela dve nedelji in sicer dne 14. in 28. t. m. Na zunanjem obratu pa je obratovodstvo določilo, da je ostalo v nedeljo, dne 3. marca 14 delavcev, ki delajo v lesnem skladišču, doma, češ, da za nje ob nedeljah ni dela. To seveda ne drži, ampak velja za delavce v lesnem skladišču isto, kot za vse ostale. Obratovodstvo vzhodnega obrata bi priporočali, da nekoliko popravi ceste in pešpoti, po katerih morajo delavci na tem obratu v službo in iz službe.

Opekarna TPD začne obratovati dne 15. aprila. Kakor vsako leto, jo bo tudi letos vodilo podjetje Hauck. Zaposlenih bo okrog 80 delavcev in delavk. Podjetje baje namerava napraviti v tej sezoni 6 milijonov komadov opeke.

Redni občni zbor zadruga »Počitniški dom« se bo vršil v nedeljo, dne 21. aprila t. l. s pričetkom ob pol 4. uri popoldne v pisarni »Delavskega doma«. Tem potom vabimo vse članke iz Trbovelj in Hrastnika, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

ZAGORJE OB SAVI

Živiljske potrebščine postajajo vedno dražje. V marcu mesecu so nam kmetije podražile mleko; za ujini so prišli mesarji in nas ravno za praznike obdarili z dražjim mesom. Tako je tudi z drugimi živiljskimi potrebščinami.

Ker pri nas vode še bolj primanjkuje kot bencina, bo občinski odbor na prihodnji seji sklepal o odpravi plačila vodarine, ker res ni prav, da plačuješ vodarino, ako ni vode.

Umrila je v Zagorju mati našega s. Jožeta Kosmusa iz Hrastnika. Blago pokojnico je spremlilo na njeni zadnji poti mnogo ljudstva, zapela pa ji je v slovo »Vzajemnost« I iz Hrastnika. Zalutločim ostalim naše iskreno sožalje.

LITIJA

Kako je z dostavo pošte? Z dostavo pošte je pri nas težava. Naša »Delavska Politika«, ki redno odhaja iz Maribora z zadnjim večernim vlakom, se raznaša pri nas šele popoldne naslednjega dne, v Gradcu pa šele tretji dan popoldne! Časopis, ki je oddan na pošto v Mariboru v petek zvečer, se dostavlja v Gradcu šele v ponedeljek dopoldne! To so nevezdržne razmere! Zakaj pošta uprava v Litiji ne poskrbi za to, da bi se pošta v Gradcu dostavljala dvakrat dnevno, kot v Litiji? Razen tega pa nam je tudi nerazumljivo, zakaj se pošta, ki se v nočnih urah prevaža iz Maribora mimo Litije in s prvim jutranjim vlakom iz Ljubljane v Litijo nazaj, ne dostavlja v Litiji in Gradcu že zjutraj? Toliko pošte tudi ni, da bi se to ne dalo napraviti. Zeleti bi bilo, da se ta stvar uredi, kajti kako pride naročnik časopisa v Gradcu do tega, da ga čita namesto v soboto, šele v ponedeljek.

Obratun o našem izobraževalnem delu. Naša »Vzajemnost« je vršila občni zbor dne 31. marca, katerega se je izpred centrale udeležil tudi s. Blaž Korošec. — Društvo zaznamuje lepe uspehe, kljub slabim časom. Ustanovilo si je knjižnico in tamburaški odsek. Knjižnica šteje 200 knjig, vseh knjig pa je bilo v kratkem času izposojenih 300. Knjižničar je s. Logar. Tamburaški odsek šteje 11 članov, ki jih vežba s. Dečman. Lokal pomagata vzdrževati podružnica lesnih delavcev in delavskih kolesarjev. Inventar, ki smo si ga nabavili v preteklem letu, je vreden din 2500. Priredili smo dva celodnevna zleta, en družabni večer in eno vrtnost!

LJUBLJANA

Občni zbor društva »Vzajemnosti« Ljubljana mesto. Občni zbor društva »Vzajemnosti« Ljubljana se bo vršil v torek, dne 9. t. m. s pričetkom ob 8. uri zvečer v sobi kovinarjev v »Delavski zbornici«. Na dnevnem redu so poročila, volitev novega odbora in delegatov za občni zbor zveze ter razno. — Odbor.

Redni občni zbor godbe »Zarja« v Ljubljani. V torek, dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer se bo vršil redni letni občni zbor godbe »Zarja« v glasbeni sobi. Na dnevnem redu so poročila, volitev novega odbora in predlogi ter nasveti. Člani naj se občnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

MARIBOR

Kolektivna pogodba mariborskih pekov pred sodiščem

Dne 20. oktobra 1939 je sklenila podružnica »Zveze živilskih delavcev v Mariboru« z »Združenjem pekovskih mojstrov« kolektivno pogodbo, v kateri je med drugim določeno, da se s podpisom te pogodbe odpovedo pomočniki vsem morebitnim zahtevkom, ki bi jih imeli iz dosedanjega službenega razmerja do svojih delodajalcev. Nedavno pa je nek pomočnik tožil večje mariborsko podjetje na plačilo nadur, ki jih je opravljal že pred sklenitvijo te kolektivne pogodbe. Pekovsko podjetje je v tožbi takoj ugovarjalo, da pomočnik nima pravice tožiti, ker so se s gornjo pogodbo vsi pomočniki odrekli vsem zahtevkom, četudi bi jih bili imeli. Okrajno sodišče si je usvojilo pravno mnenje tega pekovskega mojstra in cel tožbeni zahtevek v znesku okrog din 2000 zavrnilo, ter ob sodilo pomočnika na plačilo stroškov. Vsled

priziva pekovskega pomočnika pa je okrajno kot prizivno sodišče to sodbo razveljavilo in ugotovilo, »da je gornje naziranje okrajnega sodišča pravno pomotno, ker je mogoče s kolektivno pogodbo obvezno urediti le medsebojno razmerje med službodajalci in službojemalci. Ne morejo se pa s kolektivno pogodbo zmanjševati pravice, ki pristojajo službojemalcu že po zakonu. Posebno se ne morejo spreminjati že v času sklenitve kolektivne pogodbe pridobljene pravice, ki izvirajo iz svoječasnega službenega razmerja. S podpisom kolektivne pogodbe se torej pomočnik ni odpovedal svojim zahtevkom iz prejšnjega službenega razmerja s tožnim mojstrom, ki je bilo ukinjeno že pred podpisom kolektivne pogodbe in ima zato še vedno pravico uveljavljati svoje zahtevke za plačilo nadur in mezde s tožbo.«

Priprave za majsko akademijo, ki se bo vršila v soboto, dne 4. maja v »Sokolski dvorani« (prej »Union«), so v polnem teku. Oporočamo že sedaj vse sodruge in sodružice na to lepo prireditve, pri kateri bodo sodelovala vsa delavska kulturna društva.

Kdaj bo dograjen paviljon tukajšnje Splošne bolnišnice? Zadnje čase se širijo pri nas vesti, da bodo letos nadaljevali z dograditvijo paviljon mariborske bolnišnice, ki je že nad dve leti v surovem stanju dozidan. Vsak, kdor pozna razmere, ki vladajo v naši bolnišnici, kjer čisto ni prostora za bolnike, ki bi se morali zdraviti v bolnišnici, bo gotovo vesel, ako se bodo te napovedi končno uresničile. Za dograditev tega paviljona ne bodo potrebni posebno veliki zneski.

Dočim so se v vseh večjih mestih izven Slovenije gradile nove bolnišnice, je bilo zlasti naše mesto v tem pogledu silno zapostavljeno, dasi bi baš v obmejnem kraju ne smelo biti tako. — Če se to ne popravi, je treba dobiti tudi za likvidacijo tega perečega vprašanja, ki se tiče ne samo mesta, temveč tudi našega področja.

In cesta Maribor—Celje? »Slovenec« poroča, da je gradbeni minister dr. Krek podpisal odlok o asfaltiranju banovinske ceste Kranj—Kokrica in Britof—Kokrica—Naklo. Asfaltiranje bo stalo 3.38 milijonov dinarjev. — In kaj bo s cesto Maribor—Celje?

Pred likvidacijo obrtniških združenj. — Te dni so prejela obrtniška združenja zavržene pritožbe, ki so jih vložila proti zbornici TOI, ki jih je, kakor smo že poročali, obvestila, da mora večina dosedanjih obrtniških združenj, ki so obstojala že pol stoletja, likvidirati. Pritožbe je banska uprava zavrnila, ker niso bile vložene potom zbornice TOI. Kaj bodo sedaj ukrenili prizadeti obrtniki, bomo šele videli. Vsekakor je to vprašanje povzročilo silno razburjenje med obrtniki, ki so priredili številna protestna zborovanja, da se to nakano zbornice TOI prepreči. Tudi g. Žebot je obljubil, da bo posredoval, zlasti za združenje mesarjev, ki je tudi prizadeto. Očividno

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Pri volitvah v Bratovsko skladišnico je nastopila samo Zveza rudarjev Jugoslavije. V nedeljo, dne 10. marca bi se bile morale vršiti volitve delegatov v krajevno skupščino naše Bratovske skladišnice. Toda vložena je bila samo naša kandidatna lista (Zveza rudarjev Jugoslavije), katere je bila ta dan proglašena za izvoljeno. Zeleni zopet niso mogli niti toliko podpisov dobiti, da bi bili sestavili kandidatno listo. Na izredni krajevni skupščini, dne 17. marca 1940 je podal prejšnji krajevni upravni odbor poročilo o svojem poslovanju. V poročilu smo slišali, kaj vse je dosedanjí odbor storil za dobrobit Bratovske skladišnice in njenih članov. Glede rudnika Globoko in premo-govnika Podšreda smo pa slišali, da ne plačuje jeta nikakih zavarovalnih prispevkov kljub temu, da se je vse storilo s strani uprave, da bi se jih prisililo k rednemu plačevanju. Najbolj žalostno pa je, da rudnik Globoko ne plača niti onih prispevkov, ki jih odteguje delavstvu. Delegati so zahtevali, da mora rudarska oblast poseči vmes in napraviti čimprej red, ker delavci ne bodo dopuščali, da bi kdo bogatel na račun žuljev delavstva. Ako ni mogoče, da bi se prispevki izterjali, naj se dotično podjetje podržavi, izkoriščevalca našega delavstva naj se pa obtoži, kar je za take ljudi edino pravilno. — Gospodu podjetniku rudnika Globoko š. pa povemo enkrat za vselej, da ga bo ta »poceni kapital delavskih žuljev« spravil tja kamor spada. Z zadovoljstvom je skupščina vzela na znanje, da se bo v najkrajšem času nabavil rezevalni avto, katerega tako nujno potrebujemo. — Delegat Krajevne bratovske skladišnice.

veselico. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor, le s. Semenčič je bil izvoljen na novo. — V novem poslovnem letu se ne bomo prav nič ozirali na biveše opozicionalce in nergače. Ob zaključku občnega zbora smo nabrali din 28 za tiskovni sklad »Delavske Politike«. Družni člani »Vzajemnosti«.

pa tudi posredovanje vplivnega g. Žebota ni zaleglo, zato so obrtniki tem bolj razočarani.

Navernost razširjenja kaparja. Ki ga sedaj zatirajo v območju Maribora ni tako velika, kot bi si človek mislil, ako se drevje temu primerno neguje. Zadnjič smo poročali o razširitvi kaparja v sadovnjaku stolne župnije pod Kalvarijo, kjer bodo posekali 190 napa-denih sadnih dreves. Levo in desno do tega sadovnjaka se nahajajo obsežni sadovnjaki vinarske šole, v katerih pa in napadeno niti eno drevo od kaparja. Iz tega se vidi, da je mogoče tega zelo opasnega uničevalca drevja držati izven sadovnjakov, ako se sadovnjaki negujejo.

25 kg. saharina so te dni zaplenili obmejni organi v nekem tovornem vlakcu, ki je prispel iz Gradca.

Revizija proti oprostitvi J. Kučija. V znani aferi upokojenega policijskega stražnika Josipa Kučija je državni tožitelj pri glavni razpravi dne 26. januarja t. l. prijavil revizijo radi oprostitve sodb. Sodišče je namreč takrat Josipa Kučija po večurni razpravi in zaslišanju petih zdravnikov oprostilo obtožbe, da bi bil zakrivil smrt svoje 73 letne soproge s tem, da bi jo bil zaklepal v nezakurjeno stanovanje ter jo puščal brez pomoči in nadzorstva in ji ne dajal zadostne hrane in obleke ter da je ni poslal v bolnišnico. Državni tožitelj je prijavljene revizije proti tej oprostitvi ni izvedel, ampak jo je umaknil in je postala tako oprostitve Kučija pravomočna.

Hude opekline je zadobil pri delu 55 letni Avgust Kun, delavec v tukajšnji kurilnici drž. železnice. Zdravi se v splošni bolnišnici.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 8. aprila: Zaprt. Torek, 9. aprila ob 20. uri »Trideset sekunde ljubezni«. Sreda, 10. aprila: Zaprt. Četrtek, 11. aprila ob 20. uri: »Ana Christie«. Red A. Premiera.

Ameriška drama na mariborskem odru. — O'Neillova realistična socialna drama »Ana Christie«, slovita znanka velikih svetovnih odrov, se v Skrbniškovi režiji tekom tega tedna prvič vprizori na odru mariborskega gledališča.

Glede naše meščanske šole smo čitali v »Slovenskem Narodu«, da jo nameravajo ukiniti. Mi delavci se dobro zavedamo, kako velikega pomena je ta šola za našo mladino, zato ne bomo nikdar dopustili, da bi se ukinila. G. odbornika občine Rajhenburg, ki se je izrazil: »Kaj bomo pošiljali svoje otroke med knapovske barabe«, pa vprašamo: Ali smo zato barabe, ker s poštenim in težkim delom služimo svoje kruh, ali zato, ker ravno tako plačujemo davke kot drugi, ali je knapovski denar manj vreden kot drugi, ali zato, ker nismo njegovi politični pristasi, ali zato, ker znamo s svojo glavo misliti in se ne pustimo duhovno zaslužiti. Ali zato, ker nismo njihove ovce? Mi delavci si bomo dobro zapomnili to žalitev in ob priliki pokazali, da naša poštna knapovska duša ve kaj hoče in kje je njeno mesto. — Družnost! — Rudarji.

KRANJ

Vsemu delavstvu v Semperitu opovedano

Posledice blokade občuti tudi kranjsko delavstvo. V soboto, dne 7. aprila je vse delavstvo v tovarni gumijastih izdelkov »Semperit« dobilo odpoved službe, ker tovarna ne dobi potrebnih surovin. Vodstvo tovarne uva, da se mu bo mogoče še pred potekom odpovednega roka posrečilo dobiti surovine. Delavstvo si želi, da bi ne prišlo do ustavitve obrata in s tem do izstopa vsega delavstva, ki bi ostalo v tej draginji brez zaslužka in seveda tudi brez kruha.

JESENICE

Draginja dan za dnem raste. Te dni so povišali cene mesu za din 2 pri kg vsi mesarji in tudi ostali mesni izdelki so se podražili. — Prav tako so te dni mlinarji povišali cene koruznim izdelkom za din 0.25 do 0.50 pri kg. — Naša tovarna pa ima gluha ušesa in ne poviša plače delavcem prav nič. Edino v kašto KID jih sili. V tej kašti prodaja sicer gotovo blago ceneje kakor ga kupi — vendar ta razlika niti daleč ne odtehta ono, kar delavec izgubi, ker

niso bile od septembra m. l. niti za paro povišane mezde — da o vrednosti osebne svobode niti ne govorimo. Čudimo se, da oblasti tako uničevanje zasebne iniciativnosti in osebne svobode gledajo na to.

HRASTNIK

Občinski proračun

Dne 28. marca t. l. se je vršila seja občinskega odbora občine Hrastnik-Dol, na kateri je bil sprejet tudi obč. proračun za leto 1940/41. Ker smo prepričani, da bomo s tem ustregli čitateljem in naročnikom našega lista, bomo v naslednjem navedli nekaj podatkov iz proračuna, da se vsaj v glavnem z njim seznanijo. Novi proračun za leto 1940/41 predvideva din 1.867.508 izdatkov in ravno toliko dohodkov ter je višji od lanskega za din 294.721. Davčni predpis znaša din 881.782 (din 702.394). (Številke v oklepaju pomenijo lankoletni predpis ter višino dohodkov ali pa izdatkov.)

Navedli bomo seve le glavne številke posameznih strok:

Izdatki:
Prejemki uslužbencev din 129.302 (din 126.502); kmetijstvo, gozdarstvo in živinoreja din 33.800 (din 24.600); narodno zdravje, zdravnik, babica in drugo din 36.300; pokojnine din 10.890, ki jih prejema Marn, Verne in Erzen; draginjske doklade uslužbencev din 50.000 (din 21.000); osebni izdatki v celoti znašajo din 291.692 (din 259.292); občno upravno oblastvo (za vse stroke) din 101.650 (din 85.750); vzdrževanje gasilskih čet din 20.000 (din 15.000); javna razsvetljava din 20.000; protiplinska obramba din 52.000; vzdrževanje ljudskih šol v Hrastniku din 145.600, na Dolu din 237.500, Turju din 103.900, v Kalu din 1653, pri Sv. Marjeti din 326, prispevek meščanski šoli v Trbovljah din 31.158 (za vsakega učenca iz Hrastnika din 768) in Celju din 3732; kulturnim ustanovam din 5000 (din 1000); odplačilo posojil din 70.400 (din 70.400); vzdrževanje obč. cest, mostov, zgradb skupno din 570.000 (din 102.000); kmetijstvo, živinoreja, gozdarstvo: obč. kmetijski sklad din 30.500 (din 36.500), elementarne neizgode din 25.000, skupaj din 78.000 (din 72.850); socialno skrbstvo din 395.812 (din 239.556); ljudsko zdravje din 53.000 (din 53.000); prispevek obrtnim nadaljevalnim šolam din 22.350 (din 20.841); obč. gospodarstvo in obč. podjetja din 98.025 (din 83.025); za pobiranje obč. trošarine din 13.000 (din 13.000). Nepričakovani izdatki din 28.000. Skupno torej izdatkov 1.867.508 din.

Kadar plavi govore... Dne 29. marca t. l. se je vršilo javno zborovanje, ki ga je sklicala Narodna strokovna zveza (plavi) in sicer kar v rudniški čakalnici. Na dnevnem redu je bilo poročilo o mezdni razpravi, ki se je vršila prejšnji dan pri TPD v Ljubljani. Iz poročila, ki ga je podal njihov tajnik, g. Makše Božidar, je bilo razvidno, da je bil glavni iniciator za početek in pa tako ugoden zaključek tega gibanja vsekakor on in njegova NSZ, na njegovih ramenih je ležalo vse težišče tega boja, sploh pa je vse storil on, on in samo on. No, priznanje zasluži tudi s. Plibersek, nekaj malega s. Murn, kar se tiče organizacije Zveze rudarjev Jugoslavije kot take in pa JSZ, jih je pa jedva le omenil in še to v takem tonu, kot da so bile bolj za cokolj. Ker smo slišali samo eno plat, smo seve vse gladko verjeli, pa tudi sicer je bilo razmeroma mirno, menda zato, ker se je stvar vršila v rudniški čakalnici Pojasnila je prosil s. Jagodič, ki mu ga je dal g. Makše, s katerim se pa niti Jagodič niti drugi prizadeti niso mogli zadovoljiti. Končno je spregovoril še starejša obratnih zaupnikov g. Catar, ki je bil tudi na razpravi, ki pa je predvsem apeliral na navzoče, naj bi se še bolj odzvali težnji TPD glede nedeljskega dela, češ, da ima družba silno veliko naročil. Kar se tiče »plavih«, seve tega nikdo ne odobrava. Namesto končne poziva za nadaljnje borbe, v katere se bo morala NSZ čimprej spustiti, za dosego plačanih dopustov, sanacije Bratovske skladišnice na stroške kapitalistov itd., kar vse so nam »tovariši« obetali pred volitvami s pisano in govorjeno besedo, je pa g. Catar raje povedal tisto o hlapcih. Da smo mi pač hlapci, da se ne zamerimo gospodarju, sicer ne bo drugič imel nič razumevanja za nas hlapce. K temu menda ni treba komentarja, želeli bi le, da se besede, ki naj bi jih po pisanju »Nove dobe« izgovoril nek »rudeček« na zborovanju, v kuhinji, čimprej izpolnile, čeprav je vse skupaj, kar je o tem pisal ta list, navadno obrekovanje in naltolcevanje. — Rudarjem pa v resnici svetujemo: Odprirete vendar oči, do boste videli, kaj se godi okrog vas! — Rudar.

Občni zbor Krajevne protituberkulozne lige se bo vršil v nedeljo, dne 14. aprila ob 9.30 uri v restavraciji Sentjunc. Vsak, kdor se zanima za protituberkulozno gibanje, naj se gotovo udeleži občnega zbora.

Zahvala. Ob izgubi drage matere Terezije Kosmus se tem potom najpriskrnejšje zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili svoje iskreno sožalje; prav srčna hvala pevskemu zboru »Vzajemnosti« I iz Hrastnika, ki je žrtvovala pot k pogrebu v Zagorje in zapela na grobu krasne žalostinke. Še enkrat srčna hvala vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti. — Jože Kosmus in ostali sorodniki.

Književnost

Atlas Slovenije se nam napoveduje: obsegal bo vse podatke, ki se tičejo naše zemlje in našega naroda, v zemljepisnem, etnografskem, jezikovnem, zgodovinskem, geološkem, etnološkem, morfološkem, biološkem, vegetacijskem, obrtniškem, industrijskem, zdravstvenem, izseljeniškem, socialnem itd. pogledu. Atlas bo obsegal do 200 kart v velikem merilu, s pojasnjevalnim besedilom na slovenskem in v tujih jezikih, tako, da nas bo delo dostojno predstavljalo tudi v inozemstvu. Dela so se lotili naši najbolj znani profesorji ljubljanske univerze. Njihovo iniciativo pozdravljamo.

Rudarji so izrekli svoje zaupanje „Zvezi rudarjev Jugoslavije“

Volitve v rudarskih revirjih so končane.

Najprej so se vršile volitve obratnih zaupnikov dne 3. marca 1940. V času od 15. februarja do 31. marca t. l. so se pa vršile volitve v posamezne krajevne bratovske skladnice.

Pri volitvah so bile hude borbe. Vse nasprotnice sile so se združile kot še nikdar in kljub temu je »Zveza rudarjev Jugoslavije« pri obeh volitvah zdaleč dobila absolutno večino.

Nasprotniki so vedno poudarjali, da slone pozicije Zveze rudarjev zgolj na

nepravilnem večinskem sistemu, ki ji je dajal prednost kot največji organizaciji. Te volitve so pa pokazale, da ta njihova trditev ni resnična, ker je tudi sedaj naša organizacija iz obeh volitev izšla kot absolutna zmagovalka.

O volitvah obratnih zaupnikov smo že objavili temeljitejšo poročilo in ko zberemo in obdelamo vse rezultate volitev v krajevne bratovske skladnice, bomo poročali tudi o tem najlepšem uspehu »Zveze rudarjev Jugoslavije«.

Povodenj je spravila 12.000 ljudi ob streho samo v okolici Novega Sada

Donava s pritoki je zalila vso okolico Novega Sada, daleč proti madžarski meji.

V Novem Sadu je v predmestjih voda podrla nad 800 hiš in porušila nasipe. Zadnji teden je bil ustavljen ves promet.

Pri Beogradu je Donava dosegla višino 756 cm nad normalo, Sava pa 714 cm.

Poslednje vesti javljajo, da vode upadajo.

Najnovejše vesti

Pogajanja za obnovo pogodbe glede izvoza živine v Italijo se bodo pričela na Reki. Delegacija naše države je že odpotovala na Reko.

Holandska ima pod orožjem pol milijona mož. V slučaju vojne lahko postavi armado 900.000 mož.

Aktivnost na zapadni fronti se je znatno ojačila v zadnjih tednih.

Gospodarska pogajanja med Rusijo in Japonso so prekinjena.

10.000 letal je naročila Anglija v Zedinjenih državah. Oborožili bodo letala šele v Angliji, ker je angleško orožje najboljšo.

Pred spopadom na Jadranskem morju? — V raznih italijanskih lukah na Jadranu se nahaja več nemških trgovskih ladij, ki naj bi sedaj prevažale cement iz raznih italijanskih pristanišč v Trst, za Nemčijo. V isto svrhu je bila najbrž pozvana v Trst tudi nemška trgovska ladja »Ankara«, ki je bila doslej zasidrana v Gružu. Neposredno, ko je ladja odpelala, pa se je pojavila v Jadranskem morju angleško vojno ladje. Ni izključeno, da bodo angleške vojne ladje napadle nemške parnike.

Topleje bo postalo in vreme se bo izboljšalo.

Prekomeren izvoz živine

Važno gospodarsko vprašanje.

V vojni je dobra konjunktura za marsikatero blago. Tako je tudi v sedanji vojni. V takih konjunkturalnih dobah mora gospodarska politika paziti na to, da izvoz ni prevelik, to je tak, da bi nastajalo pomanjkanje blaga doma in da bi ga pridelek oziroma priredel ne mogel nadomestiti. Tako je na primer pri izvozu goved. Leta 1938 je bilo izvoženih 27.362 goved, 1939. pa kar 35.253; letel 1938. 5765, 1939. 9670, svinj 1938. 259.986, 1939. 298.439, drobnice 1938. 245.801, 1939. 360.212; svežega mesa 1938. 17.429 ton, 1939. 20.050 ton itd. Prirastek te živine je na leto razmeroma majhen. Razmerje goved je od 1938. do 1939. celo nekoliko nazadovalo. Iz tega sledi, da je potrebna ta panoga gospodarstva zaščititi in nege.

Profesor Ladislav dr. Ružička častni doktor zagrebske medicinske fakultete

Po 34 letih je švicarski vseučilišni profesor dr. Ladislav Ružička, ki je bil rojen na Hrvaškem, prišel predavati v Zagreb, kjer so mu v ponosu na hrvaštvo in njegovo znanstveno delovanje priredili velike slavnosti ter ga je zagreško vseučilišče imenovalo za častnega doktorja zagrebske medicinske fakultete. Zanimive so njegove izjave v privatnem intimnem pomenku o njegovih osebnih utisih. Prof. Ružička je izjavil, da on kot znanstvenik pripada vsemu človeštvu. Evropejec je, in kolikor je dober Švicar, toliko je dober tudi Hrvat. On je storil za Hrvaško več, kakor katerikoli — šovinst. Ljubi Svico, ker vidi v njej vso bodočo ureditev odnosov med narodi. Če človek živi v taki deželi kakor je Svica, tedaj mora postati stodoletni Švicar. V Cirihi, je rekel prof. dr. Ružička, sem poročnik švicarske vojske, ali če bi sam ne hotel biti, bi me nihče ne silil k temu. Vendar pa svojo dolžnost vršim, da s tem dajem dober zgled drugim. Kar se tiče znanosti, ta nima domovine, čeprav jo znanstvenik ima. Za znanstvenika je vsekaror važnejša znanost kakor druge skrbi in znanstvenik se ugodneje počuti tam, kjer je več pogojev za znanstveno delo. V življenju znanstvenika ni najvažnejša zveza z rojstnim krajem, četudi mu je ta zveza mila in se ji ne odreka.

Prof. dr. Ružička je končal razgovor s šaljivo pripombo:

»Čeprav sem rojen Hrvat, vendar se vam ne bo čudilo, da napravim iz mene — nacionalnega šovinista!«

Profesor dr. Ružička je bil nagrajen z Nobelovo nagrado za medicinsko vedo.

Baker za Nemčijo skozi Gibraltar iz Rio Tinto

Švicarska »Volksstimme« prinaša tole zanimanja vredno poročilo: »Francova vlada mora Nemčiji dobaviti vsak mesec 85 tisoč ton bakra na račun vojnih dolgov. Ta baker more priti v Nemčijo le skozi Italijo. Do Italije pa pride iz Rio Tinto v Španiji skozi morsko ožino pri Gibraltarju, nad katero stražijo Angličani. To pomeni: General Franco dobavlja z angleškim sodelovanjem Nemčiji surovine, ki jih ta rabi za vojno industrijo. — Kapitalizem si pač lahko marsikaj dovoli in tisti, ki so soudeležni pri vojnoindustrijski internacionali, imajo za dobiček dovolj razumevanja.«

V pariškem dnevniku »Figaro« pa beremo: »Kioncem prejšnjega meseca je bilo natovorjenih v mehiškem pristanišču Manzanillo na neko sovjetsko ladjo 5 milijonov ton bakra iz Združenih držav. Ta baker potuje preko Vladivostoka v Nemčijo. Po transsibirski železnici dobiva Nemčija iz Mandžurije sojo, Nemčija prodaja Čangkajseku vojni material, ki ga je zaplenila na Poljskem, da si tako preskrbi volfram, na katerem je Kitajska zelo bogata.«

Razno

Tovorni vlak je naletel na kmečki voz. Pri vasi Goljak blizu Zagreba je naletel tovorni vlak na kmečki voz, na katerem je bilo deset oseb, v pretežni večini žen. Konja je lokomotiva pregazila, voz pa odrinila s proge. Kljub temu pa je ena žena bila ubita, drugi so kolesa odrezala noge, štiri pa so bile težje ranjene.

500 vagonov žita je zgorelo v Gijoru na Madžarskem, ki je bilo shranjeno v dvanaestnadstropnem silosu, ki je tudi uničen.

Kako je s preskrbo masti v Franciji in Nemčiji. Po izkazu številk francoske zunanje trgovine v l. 1938 je Francija izvozila 122.000 centov svinjske masti več kot pa uvozila. Presežek izvoza nad uvozom izkazuje Francija tudi pri izvozu surovega masla v višini 23.000 centov in koncentriranem mleku v višini 264.000 centov. — Narobe pa je morala Nemčija uvoziti l. 1938 420.000 centov masti, 1.180.000 centov ribjega olja, 923.000 centov surovega masla in 139.000 centov mleka več kot pa je tega blaga izvozila.

Civilna mobilizacija v Italiji. Italijanska vlada je uveljavila uredbo o civilni mobilizaciji v slučaju vojne. Za dela v interesu države sme vlada mobilizirati vse žene in otroke od 13. leta dalje.

Vsi izletniški in turistični vlaki v Italiji bodo ukinitveni radi štednje s premožem. V prvih treh mesecih letošnjega leta je dobila Italija iz inozemstva 3 milijone ton premoga, od tega 1.370.000 ton iz Nemčije.

Koliko utrpe Finci škode vsled vojne? Ne oziraje se na ozemlje, ki ga je Finska morala odstopiti Sovjetski Rusiji, je bilo na Finskem vsled vojne razdejanih 1250 hiš in 1000 mostov. V tem številu pa niso vpoštete zgradbe, ki so samo poškodovane in ki jih bo mogoče popraviti.

Cerkev je pogorela do tal v kraju Glarus, v Švici. Požar je izbruhnil med mašo. K sreči so se rešili vsi verniki.

Hitrost ameriškega letala. Avion »Yankee Clipper« je preletel pot iz New-Yorka v Lizbono na Portugalskem v 43 urah ter s tem dosegel svetovni rekord.

Iz Češke

»Prodano nevesto« bodo zopet filmali? Iz Prage poročajo, da se pripravljajo kar tri češka filmska podjetja za filmanje Smetanove opere »Prodano nevesta«. Češki kulturni krogi pa odločno protestirajo, da bi jim s filmi pokvarili to najbolj priljubljeno, skoro že ponarodelo češko opero, ki je z nobenim filmom ni mogoče prav v ničemer zboljšati. Že pred leti so uporabili »Prodano nevesto« za film v Münchenu neki nemški filmski podjetniki, a je češkoslovaška vlada prepovedala tisti film, ker je bil brez vsake umetniške vrednosti.

Češi čuvajo svoje spomenike. Pri ministrstvu šolstva so ustanovili novo kategorijo uradnikov, katere so dodelili okrajnim uradom z naložo, da organizirajo v svojem okraju nadzorstvo nad zgodovinskimi, umetniškimi in prirodnimi spomeniki. Novi uradniki so se morali seve šele vzvišiti v svoje poklice, ker so bili sprejeti iz svojih prejšnjih poklicev, zlasti so med njimi oficirji bivše češkoslovaške vojske.

Nov krematorij v Taboru. Občinski svet

Kotiček sodružic

Otrok ni igrača odrastlih

Kolikokrat se pritožujejo starši in drugi odrasli nad nagajivimi otroci. Vse premalo pa pomislijo na to, da so morda oni tisti, ki so sami privzgojili otroku nagajivost, ker so ravnali z otrokom kot s kako igračo. Kolikokrat lahko opazujemo, da se starši ali drugi otroku doma ali kje med potjo skrijejo in se mu ne prikažejo prej, dokler otrok ne začne mlo jokati. Ali pa skrijejo odrasli otroku najljubšo igračo ali kak drug predmet in uživajo ob otrokovem obupnem kričanju. Pogosto tudi vidimo, kako kdo otroku ponuja slaščico ali kaj drugega, a mu darilo vedno znova odmagne in spet ponuja, dokler ni otrok resnično užaljen in šele tedaj dobi darilo. Te in druge slične igre so pa zelo nespametne, škodljive za otrokovo življenje in včasih usodne za njegovo poznejšo življenjsko pot. Tak otrok postane že v mladih letih zbežan in zmeden, nič več ne ve, koliko se lahko še zanesa na starše in druge odrasle, vsi pojmi o ljubezni in zanesljivosti drugih se mu zmešajo. Kar kmalu se potem otrok sam navadi te nagajivosti, ki jo je spoznal pri odraslih; nagajati začne svojim vrstnikom, živalim, staršem in sploh vsej okolici. Nagajivost mu kmalu preide v kri in meso, zli duhovi, ki smo jih priklicali v otroka, se ne dajo več odgnati in ko bo zrastel, bo spet človek več, ki bo mučil ženo ali moža, svoje podrejene, nagajal vsakomur in sploh motil vso svojo okolico. Krivdo na tem pa nosi nepravilna vzgoja v otroški dobi.

Zenske ročne torbice

Ako nismo skrajno snažni, postane naša ročna torbica kar hitro pravo gnezdo bakterij. V njej hranimo žepni robček, ne samo svežega, ampak tudi rabljenega, ki je včasih čisto moker od nahaoda, potu in solz. Razen ključev in neštete druge drobnarije pa imamo v torbici še denarnico z denarjem, o katerem je znano, da rad prenaša bolezni, ko gre skozi toliko rok. Če vse to premislimo, nam bo že zdrava pamet velela, da je treba higieni ročne torbice posvečati vso pažnjo. Večkrat jo moramo obrniti, skritičiti in jo izkužiti vsaj na najpreprostejši način, da jo široko odprto izpostavimo sončnim žarkom in svežemu zraku. Ne imej v torbici poleg žepnega robca nezavito svojo južino ali sladkorček! Če je robec moker, se rado zgodi, da ključji zarjave in dobijo potem robci madeže od rje, ki jih je težko odpraviti. Zato je najbolje, da imamo za ključje posebno denarnico, ki si jo lahko tudi sami napravimo iz močnega blaga. Če greš nakupovat, ne vrzi ključev in denarnice med nakupljeno robo, drugače moraš pred hišo vso košaro izprazniti, da prideš do ključev, denarnica pa se ti še med mokro in umazano zelenjavo pokvari. — Imej vedno vse lepo spravljeno v torbici, v kateri pa ni treba imeti sto nepotrebnih reči.

Zadnji del goveda

1. Bržola ali hrbtna pečenka (der Rostbraten)

Delavski pravni svetovalec

Pravni pomočki nujnega dediča (Prevorje)

Vprašanje: Moj brat se je oženil z vdovo, ki je imela iz prvega zakona dva otroke, v novem zakonu sta imela tudi dva otroke. Brat in njegova žena sta solastnika posestva. Žena je svojo polovico posestva dala prepisati sinu iz prvega zakona, hčeri iz prvega zakona je določila kot dedni delež 10.000 din, otrokoma iz zakona z bratom pa ni določila ničesar. Vprašam, kako lahko uveljavlja brat pravice za svoja dva otroke iz tega zakona?

Odgovor: Otroci so po zakonu nujni dediči, t. j. taki, ki morajo po stariših, razen v izjemnih primerih, vedno dedovati. Pri tem so

češkega mesta Tabora je sklenil, da morajo biti do konca aprila izdelani načrti in proračuni za zgradbo mestnega krematorija, nakar ga bodo začeli zidati.

Henlein se je sestal z ing. Karmasinom, DNB. V nedeljo je prispel v Prago vodja sudetskih Nemcev in sedanji komisar na Češkem, Konrad Henlein ter se je tam sestal s predstavnikom Nemcev na Slovaškem, ing. Karmasinom iz Bratislave. Po skupnem obedu se je Henlein odpeljal na nemško nacionalno proslavo v Plzen.

Češki mesar velik dobrotnik znanosti in rezev. V mestu Kladnu je umrl mesar Vaclav Čermak, ki je zapustil 630.000 kron, torej preko 1 milijon din gotovine v dobre namene. Zapustil je med drugim za uboge obrtnike 100.000 kron, pisateljskemu društvu »Svatoboru« 100.000 kron za nagrado za najboljša znanstvena dela, 100.000 kron fondu za podporo revnih dijakov v Kladnu, 50.000 kron fondu kladnskimi mesarjem, 25.000 kron domači požarni brambi in 25.000 kron zavodu za pohabljenice in slepce. — »Nova Doba« povdarja, da je tale testament v današnjih časih izredno pomemben ter naj bo ostalim premožnim Čehom za vzgled.

VABILO

na

redno letno skupščino

štajerske hranilnice in posojilnice, kreditna združba z omejenim jamstvom v Mariboru ki se bo vršila v sredo, dne 24. aprila s pričetkom ob 17. uri v zadrzni pisarni na Ruški c. 5.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritov zapisnika zadnjega rednega običnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Sklepanje o letnem zaključku in podelitvi razrešnice upravnemu in nadzornemu odboru.
5. Volitev dveh članov upravnega odbora.
6. Volitev enega člana nadzornega odbora.
7. Predlogi in pritožbe članov.
8. Raznoterosti.

Če skupščina ob napovedanem času ni sklepna, se vrši pol ure pozneje druga, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih zadržnikov. (§ 35 zadr. pravil.)

Upravni odbor.

Nadzorni odbor.

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z. o. z.

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnik cenah. Član zadruge lahko postane vsak, ki plača Din 250 vpišnine in Din 50— deleža. — Pristopaje k zadruzi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!